

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра лісівництва, лісових культур та таксації лісу
Кваліфікаційна робота на правах рукопису

Гусаревич Дмитро Ігорович

УДК 630*33

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ТОВАРНА СТРУКТУРА ЗАГОТОВЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ В ДП
«СЛОВЕЧАНСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»
205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Гусаревич Д.І.
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
Дячук П.П.
(прізвище, ім'я, по батькові)
PhD
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри _____

№ 6 від «05» 12 2023 р.

Завідувач кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

К.с.-г.н., доцент _____ Юрій СІРУК

«05» 12 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ захистив (ла)

(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар

_____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Ірина ДУБНИЦЬКА.

(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Гусаревич Д.І. Товарна структура заготовленої деревини в ДП «Словечанський лісгосп АПК» - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

Із використанням аналітичного порталу Лісового аналітично-інноваційного центру було проведено аналіз технічної придатності деревини, котра була заготовлена на регіональному рівні протягом 2022 року. В розрізі основних видів рубок був проведений аналіз технічної придатності деревини у ДП «Словечанський лісгосп АПК» за 2020-2022 роки. Визначено, що вихід ділової деревини на підприємстві є порівнено невисоким, що значною мірою залежить як від породного складу лісів, так і від структури лісозаготівлі за видами рубок.

Ключові слова: товарна структура, відсоток ділової деревини, рубки, аналітичний портал.

ANNOTATION

Husarevich D.I. Commodity structure of harvested wood of forests subsidiary company «Slovechne Forestry of APC» - Manuscript qualification work.

Qualification work for the master's degree in specialty 205 - forestry. - Zhytomyr Polissya National University, Zhytomyr, 2023.

With the use of the analytical portal of the Forest Analytical and Innovation Center, an analysis of the technical suitability of wood harvested at the regional level during 2022 was conducted. In terms of the main types of felling, an analysis of the technical suitability of wood was carried out at the State Enterprise "Slovechne Forestry of APC " for the years 2020-2022. It was determined that the yield of commercial wood at the enterprise is relatively low, which largely depends on both the species composition of forests and the structure of logging by types of felling.

Keywords: commodity structure, percentage of commercial wood, felling, analytical portal.

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЛІСОВОГО ФОНДУ ДП «СЛОВЕЧАНСЬКЕ ЛГ АПК»	7
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІЧНА ПРИДАТНІСТЬ ЗАГОТОВЛЮВАНОЇ ДЕРЕВИНИ В МЕЖАХ РЕГІОНУ	12
РОЗДІЛ 3. ТОВАРНА СТРУКТУРА ЗАГОТОВЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ В ДП «СЛОВЕЧАНСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»	21
Висновки	26
Список літератури	27

ВСТУП

Актуальність теми дослідження

Ведення лісового господарства у експлуатаційних лісах, котрі переважають за площею в Україні передбачає отримання максимального економічного ефекту із одиниці площі лісових ділянок. Для досягнення цієї мети потрібно прагнути не лише отримати максимальну кількість лісопродукції з одиниці площі, а й цінний сортимент цінної породи, на котрій є попит на ринку. В умовах ринкової економіки навіть менша кількість деревини, яка є високотоварною може за прибутком перевершити вартість значної кількості низькотоварної деревини, якої до того ж великі обсяги на ринку. Якщо мова йде про рубки головного користування, то одним із показників ефективності ведення лісового господарства є саме товарна структура лісосічного фонду. Ведення аналітики структури деревини за технічною придатністю є запорукою фінансової стабільності підприємства, адже при втраті балансу певних рубок можуть виникати проблеми як економічного, так і лісівничого характеру.

Мета та завдання роботи.

Основним завданням кваліфікаційної роботи було проаналізувати структуру деревини за технічною придатністю у межах підприємства.

Для успішного здійснення мети було заплановано виконання таких завдань:

- Визначити основні характеристики лісового фонду підприємства.
- Проаналізувати структуру деревини за технічною придатністю у межах регіону .
- Проаналізувати структуру деревини за технічною придатністю у розрізі видів рубок в умовах ДП «Словечанський лісгосп АПК».

Об'єкт досліджень: вихід ділової лісопродукції від основних видів лісокористування.

Предмет досліджень: структура деревини за технічною придатністю.

Методи досліджень: було застосовані аналітично-статистичні методи із використанням бази даних ВО «Укрдержліспроект», аналітичного порталу Лісового аналітично-інноваційного центру із опціями для математично-

статистичного обробітку даних та відповідної інтерпритації результатів досліджень.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. По матеріалах виконаних досліджень було опубліковано 3 наукові праці, з яких одна одноосібно:

1. Гусаревич Д., Оніщук Н., Сторож Б., Твардовська М., Ященко О. Технічна придатність заготовленої деревини підприємств ЖОКАП «Житомироблагроліс» Лісівництво, деревообробка та озеленення: стан, досягнення і перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ДБТУ, 24-25 жовтня 2023 р.). — Харків, 2023. С. 41.

2. Гусаревич Д. Товарна структура заготовленої деревини в ДП «Словечанський лісгосп АПК». Ліс, наука, молодь. Матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (23 листопада 2023 р.). – Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 59.

3. Клячківський О., Гусаревич Д. Основні показники лісового фонду ДП «Словечанське ЛГ АПК». Ліс, наука, молодь. Матеріали IX Всеукр. наук.-практ. конф. (24 листопада 2021 р.). – Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 102.

Практична значущість результатів дослідження. Проведений аналіз дозволяє виявити слабкі сторони при плануванні рубок формування і оздоровлення та рубок головного користування з метою рентабельного ведення лісового господарства в експлуатаційних лісах

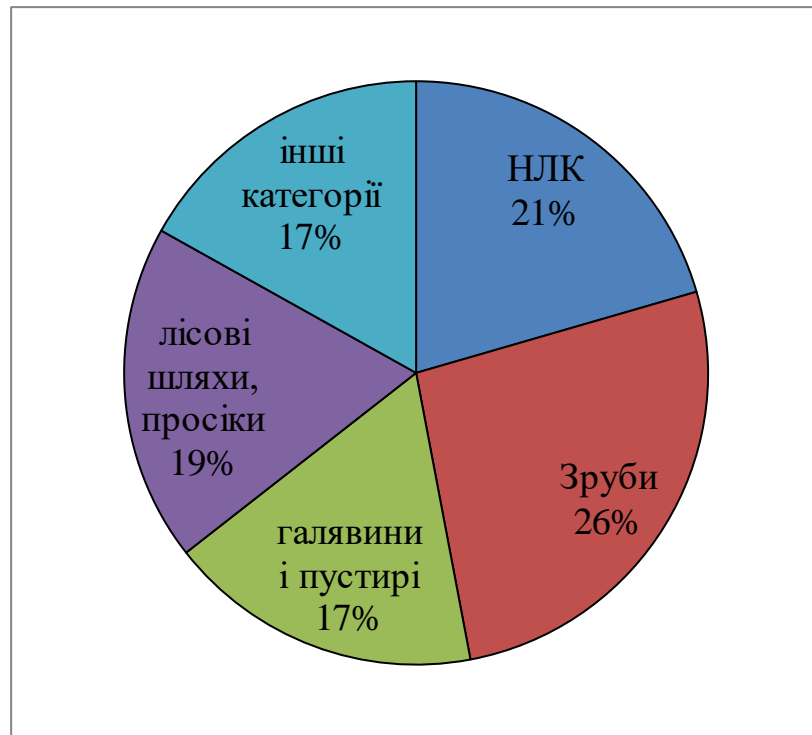
Структура та обсяг кваліфікаційної роботи.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 32 сторінок, з яких 25 сторінок – це основна частина. У роботі також міститься 3 таблиці, 21 рисунок. Аналіз інформаційних даних забезпечило опрцювання даних з 46 джерел.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЛІСОВОГО ФОНДУ ДП «СЛОВЕЧАНСЬКЕ ЛГ АПК»

Дочірнє підприємство «Словечанський лісгосп АПК» розташоване на півночі Житомирської області на території Коростенського району. Загальна площа лісгоспу за даними лісовпорядкування складає 72,08 тис. га [1].

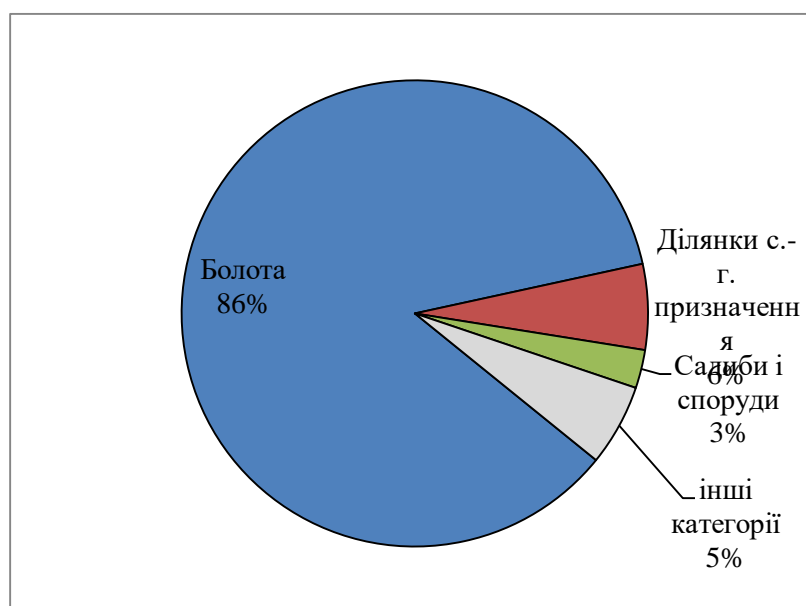
Загальна площа лісових ділянок підприємства становить 64,046 тис. га або 88,9 % [2]. Площі непокритих лісовою рослинністю ділянок становлять 4,687 тис. га (6,5 %), це переважно незімкнуті лісові культури – 0,849 (18,1 %), зруби – 1,097 тис. га (23,4 %) [4,6], галявини та пустирі – 0,721 тис. га (15,4 %), біогалявини – 0,548 га (11,7 %), лісові шляхи, протипожежні розриви, канави, просіки – 0,773 тис. га (16,5 %) та інші категорії лісових ділянок – 0,699 тис. га (14,9 %) (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл площ непокритих лісом лісових ділянок підприємства

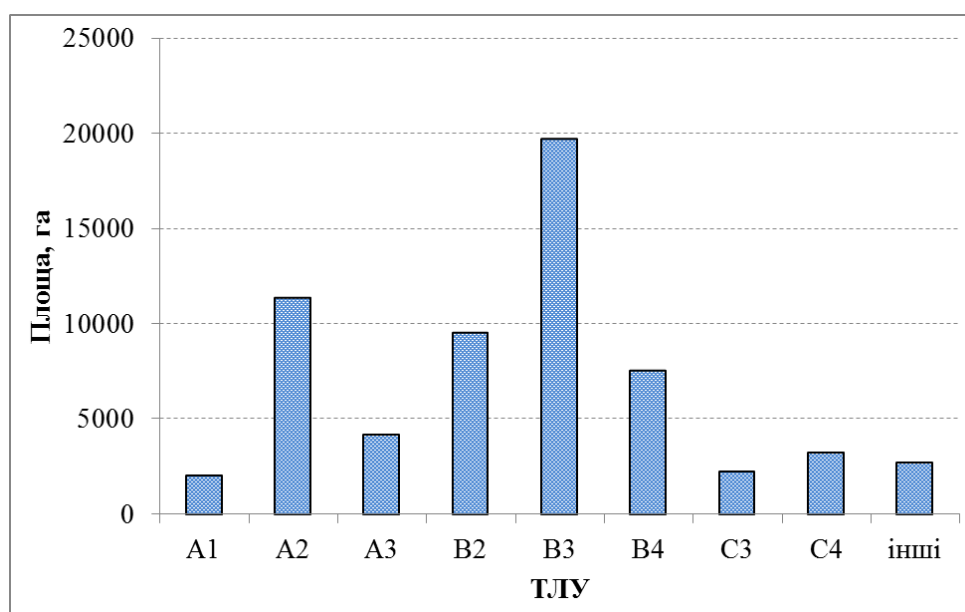
Нелісові ділянки займають 8,033 тис. га площ лісового фонду (11,1 %) і представлені переважно болотами – 6,698 тис. га (83,4 %), ділянками сільськогосподарського призначення – 0,556 тис. га (6,9 %) [2], садибами і

спорудами – 0,249 тис. га (3,1 %) та іншими категоріями нелісових ділянок – 0,530 тис. га або 6,6 % (рис. 2).

Рис. 2. Розподіл площ нелісових ділянок підприємства

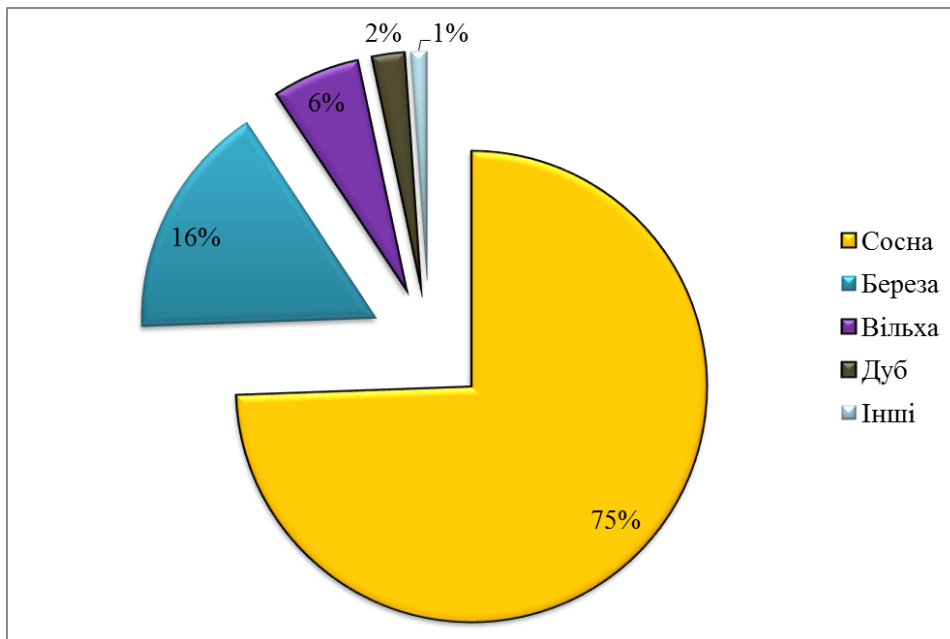
За ступенем зволоження переважна частина ґрунтів на підприємстві відноситься до свіжих і вологих [6]. Болота охоплюють площі близько 2421 га. Частка ділянок із надмірним зволоженням складає 11,2% площі укритих лісовою рослинністю ділянок. Переважаючими едатопами у дочірньому підприємстві є вологі субори та свіжі бори (рис. 3).

Рис. 3. Типологічна структура лісів підприємства

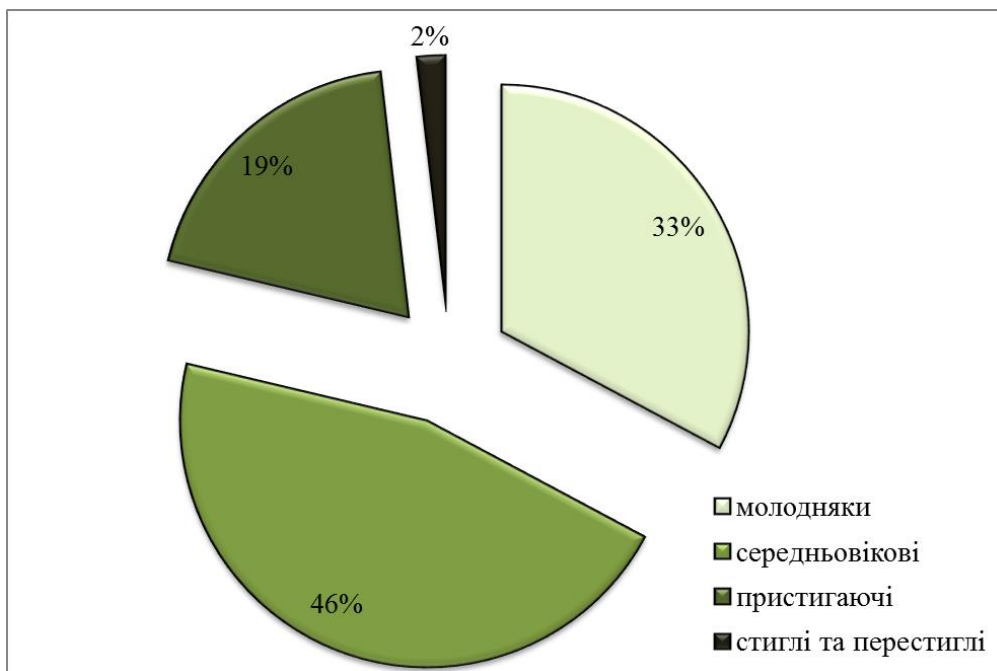

У породному складі домінують насадження сосни звичайної (75 %), також є досить великі площі з пануванням берези повислої (16 %), дуба звичайного та вільхи клейкої [6] (рис. 4).

Рис.4. Породний склад лісів підприємства

На підприємстві переважають середньоповнотні лісонасадження. За віковою структурою домінують середньовікові деревостани – 46 % і молодняки – 33 % [1] (рис. 5).

Рис. 5. Вікова структура насаджень

Площа та запас стиглих насаджень у порівнянні із даними попереднього лісовпорядкування зросла на 581,6 гектарів і 235,5 тис. м³ відповідно або 13,1 % і 25,5 % [3]. Причинами зміни площі та запасу стиглих і перестиглих насаджень є природний приріст та розвиток насаджень, а також належне проведення запроектованих лісогосподарських заходів [3,7].

На підприємстві на площі 300,1 гектар наявні низькобонітетні деревостани (V та нижче класу бонітету), що пов'язано зі зростанням даних насаджень у несприятливих типах лісорослинних умов [1] (таблиця 1).

Таблиця 1

Розподіл площ за класами бонітету, га [7]

Панівна порода	Класи бонітету								Разом
	Iв	Iа	I	II	III	IV	V	Vа	
СБ	-	-	12,4	63,5	57,0	10,3	-	-	143,2
Сз	52,8	1695,9	17925,5	16075,4	4292,6	784,6	87,8	24,7	40939,3
Сз в ОКГ	9,8	203,3	273,6	86,4	6,2	3,4	-	-	582,7
Яле	-	13,2	0,9	1,7	-	-	-	-	15,8
Дз	-	-	226,8	694,2	256,4	13,8	0,5	-	1191,7
Гз	-	-	0,2	8,7	291,1	-	-	-	300,0
Клг	-	-	3,4	29,5	10,9	-	-	-	43,8
Акб	-	-	10,5	1,3	-	2,9	-	-	14,7
Бп	100,5	465,2	1995,6	6277,1	2461,3	1088,5	171,2	-	12559,4
Ос	-	5,4	25,9	178,1	22,7	2,9	2,3	-	237,3
Влч	-	38,3	279,4	2063,7	794,6	116,1	10,7	-	3302,8
Тб	-	-	-	-	-	12,7	2,4	-	15,1
Тк	-	-	-	-	-	-	0,5	-	0,5
Тч	-	-	-	-	-	12,6	-	-	12,6
Разом	163,1	2421,3	20754,2	25479,6	8192,8	2047,8	275,4	24,7	59358,9

Деревостани з повнотою 0,3-0,4 охоплюють площі понад 1300 га. Наявність лісонасаджень із низькою повнотою обумовлена переважно несприятливими кліматичними та природними факторами, а також пошкодженням деревостанів хворобами та шкідниками [3, 7].

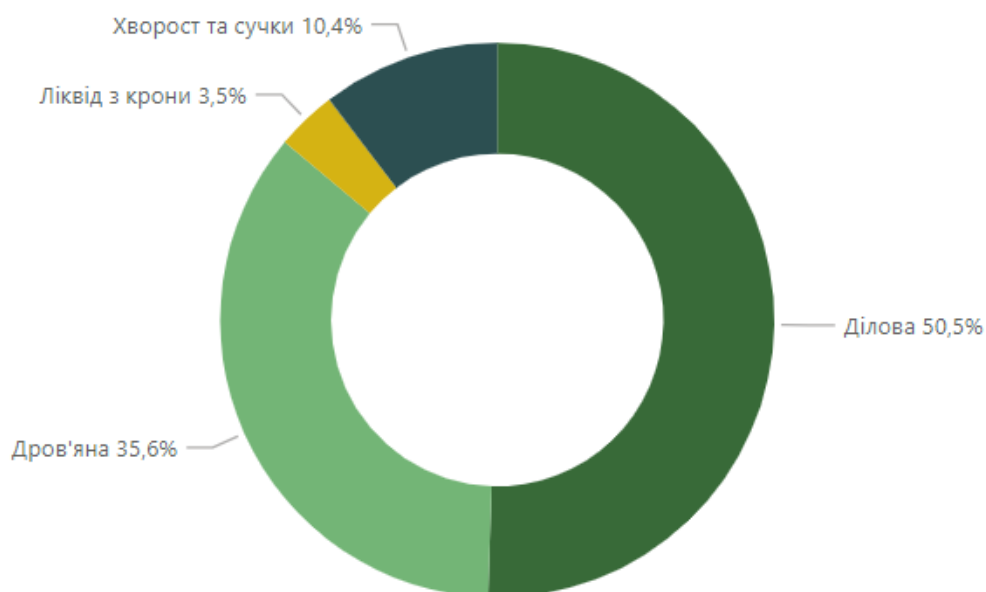
Насадження із головними деревними породами, які не відповідають корінним породам типів лісу, також займають значні площі - 15441,3 га, або 26 % від покритих лісом земель [3, 6].

РОЗДІЛ 2. ТЕХНІЧНА ПРИДАТНІСТЬ ЗАГОТОВЛЮВАНОЇ ДЕРЕВИНИ В МЕЖАХ РЕГІОНУ

1.1. Технічна придатність заготовлюваної деревини в межах Житомирської області

За даними Лісового інноваційно-аналітичного центру за 2022 рік в межах Житомирщини лісозаготівлю здійснювали 23 підприємства, з яких 13 державної та 10 комунальної власності [46]. У загальному обсязі заготовленої деревини домінувала дров'яна маса, частка якої становила близько 47 % (табл. 1). Лише у 7 державних підприємствах вихід ділової деревини перевищував дров'яну. У всіх без виключення комунальних підприємствах при лісозаготівлі переважала саме дров'яна деревина [29].

При проведенні рубок головного користування (виключно суцільнолісосічні рубки) частка ділової деревини склала майже 51 %, а дров'яної – 36 % (рис. 5).

Рис. 6. Структура деревини від суцільнолісосічних рубок за 2022 рік за технічною придатністю (згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ) [46]

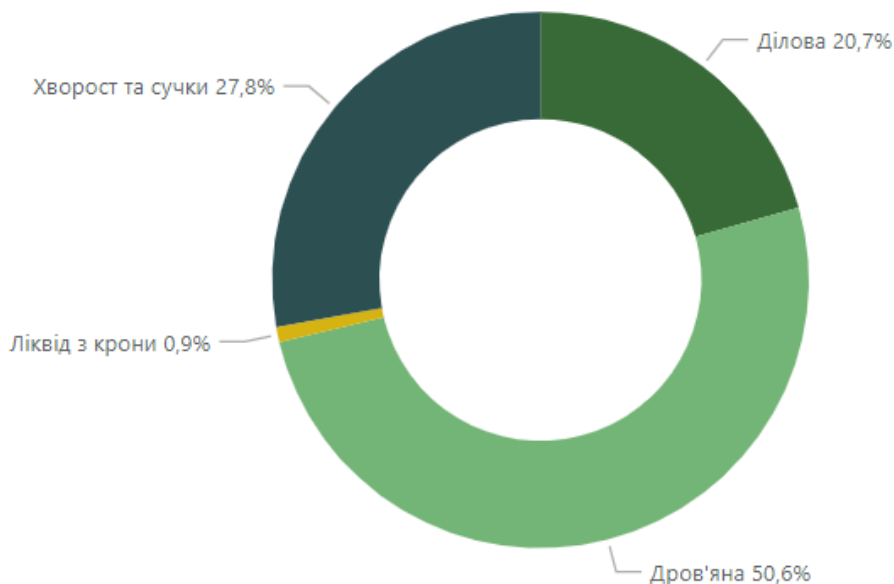
Найкраща товарна структура лісосічного фонду відмічена у ДП «Народицьке СЛГ» - майже 68 %, найгірша у ДП «Романівський лісгосп АПК» - 28 % [29].

Табл. 2

Розподіл заготовленої у 2022 році деревини за технічною придатністю в межах Житомирської області [46]

Лісокористувач	Запас, м ³	Ділова %	Дров'яна %	Ліквід з крони %	Хворост та сучки %
ДП "Овруцьке спеціалізоване ЛГ"	435673	34,5	44,2	1,7	19,6
ДП "Городницьке ЛГ"	258215	43,5	39,2	3,4	13,9
ДП "Радомишльське ЛМГ"	248096	39,5	44,0	1,8	14,6
ДП "Білокоровицьке ЛГ"	205477	45,9	38,1	2,8	13,2
ДП "Словечанський лісгосп"	182629	45,8	40,1	2,2	12,0
ДП "Лугинське ЛГ"	179454	35,1	46,7	2,3	15,9
ДП "Коростишівське ЛГ"	176742	41,0	43,7	3,2	12,0
ДП "Баранівське ЛМГ"	171708	48,0	33,3	2,5	16,2
ДП "Коростенське ЛМГ"	154556	39,3	45,3	3,1	12,3
ДП "Олевське ЛГ"	139992	43,9	35,9	2,2	18,0
ДП "Ємільчинське ЛГ"	132301	45,0	39,7	3,7	11,5
Словечанський лісгосп АПК	110920	18,1	80,1	1,8	0,0
ДП "Народицьке спеціалізоване ЛГ"	100275	50,8	36,3	2,1	10,8
ДП "Малинський лісгосп АПК"	99432	27,8	55,8	1,8	14,5
Олевський лісгосп АПК	97074	24,7	55,5	3,1	16,7
Пулинський лісгосп АПК	95884	13,3	77,2	3,3	6,1
Ємільчинський лісгосп АПК	85297	29,4	58,2	3,9	8,5
ДП "Бердичівський лісгосп"	78597	21,7	56,3	4,2	17,8
ДП «Коростенський лісгосп АПК»	66162	30,6	57,4	2,7	9,3
Романівський лісгосп АПК	61336	20,4	65,5	3,2	10,9
Радомишльський лісгосп АПК	54968	15,8	67,2	1,3	15,6
Новоград-Волинський лісгосп АПК	43339	27,0	61,7	3,9	7,4
Коростишівський лісгосп АПК	43224	24,9	61,1	2,9	11,1
Усього	3221351	36,6	47,1	2,6	13,7

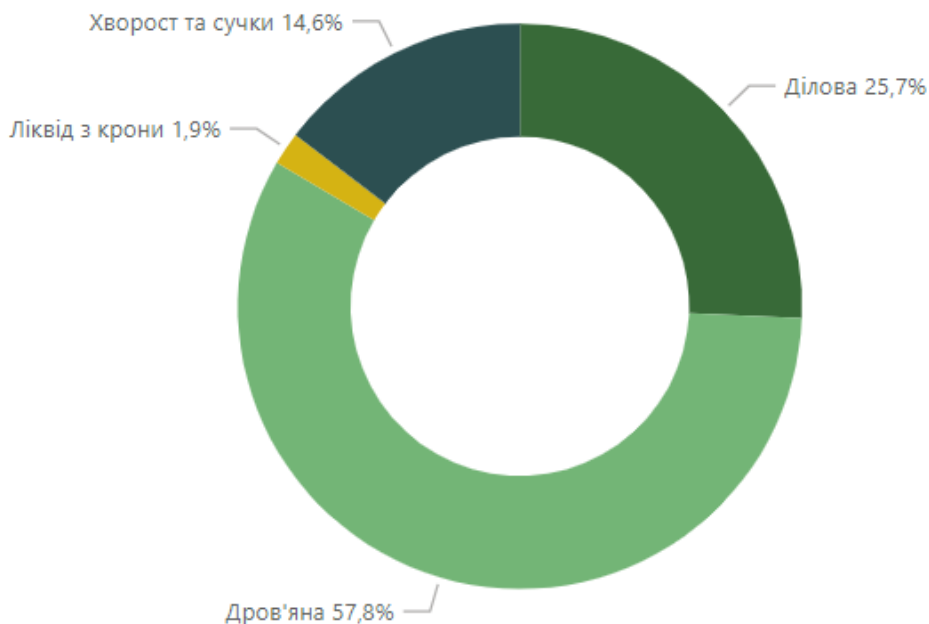
При рубках догляду загалом по області вихід ділової деревини склав майже 21 %, дров'яної – майже 51 % (рис. 7).

Рис. 7. Структура деревини від рубок догляду за 2022 рік за технічною придатністю (згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ) [46]

При проведенні освітлень заготівля зазвичай не проводиться взагалі. Лише у ДП «Городницьке ЛГ» у 2022 році був зафіксований ліквід при освітленні (1 % від загальної вирубуваної маси) [25]. При проведенні прочищень, як правило, ситуація подібна – 96 % - це неліквідна деревина і лише 4 % дров'яна [33]. При проведенні проріджувань частка ділової деревини в середньому склала 10 %, дров'яної – 76 %. Максимальний вихід ділової деревини від проріджувань відмічений у ДП «Олевське ЛГ» - 22 %. Прохідні рубки [40], які завжди вирізняються найкращою товарною структурою заготовленої деревини, забезпечили загалом вихід ділової деревини на рівні 30 %, частка дров'яної деревини склала 54 %. Найвищим відсотком виходу ділової деревини від прохідних рубок є 59 %, що відмічено у ДП «Лугинське ЛГ».

Санітарні рубки [14] в лісогосподарських підприємствах області у 2022 році мали наступну структуру заготовленої деревини за технічною придатністю: ділова деревина – 26 %, дров'яна – 58 %, ліквід з крони – 2 % (рис. 8).

Рис. 8. Структура деревини від рубок догляду за 2022 рік за технічною придатністю (згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ) [46]

При вибіркових санітарних рубках [20] в середньому вихід ділової деревини складав 23 %, дров'яної – 61 %. При суцільних санітарних рубках товарна структура заготовленої деревини є прогнозовано ліпшою: частка ділової деревини ставить 29 %, дров'яної – 54 %. Найкраща товарна структура заготовленої деревини від санітарних рубок виявилася у ДП «Баранівське ЛМГ» - майже 44 % при СРВ і 53 % при СРС, найгірша у ДП «Пулинський лісгосп АПК» - на рівні 1 % і 0,2 % відповідно [29].

При проведенні інших рубок [35, 43] в середньому частка ліквідної деревини склала 64 %, з яких 13 % ділової деревини, 49 % дров'яної і близько 2 % ліквіду з крони [29].

1.2. Технічна придатність заготовленої деревини ЖОКАП «Житомироблагроліс»

За допомогою аналітичного порталу ЛІАЦ проаналізовано вихід деревини за технічною придатністю з а період 2022-2023 рр. Аналіз проводився по 10-ти дочірніх підприємствах, котрі входять до структури Житомирського обласного комунального агролісогосподарського підприємства «Житомироблагроліс» [43].

За 2022 рік та 3 квартали 2023 року підприємствами підпорядкованими ЖОКАП «Житомироблагроліс» було заготовлено 1,46 млн м³ деревини (табл. 3) [5].

Товарна структура заготовленої деревини істотно відрізняється по дочірнім підприємствам, що, головним чином залежало від структури лісокористування [14, 21, 35]. У підприємствах, котрі мали більшу частку ліквіду від проведення рубок головного користування відмічені дещо вищі показники виходу ділової деревини (ДП «Малинський лісгосп АПК», ДП «Ємільчинський лісгосп АПК», ДП «Коростенський лісгосп АПК»). Найкращим є вихід ліквідної деревини у ДП «Словечанський лісгосп АПК» ДП «Ємільчинський лісгосп АПК», ДП «Пулинський лісгосп АПК» і ДП «Звягельський лісгосп АПК» - до 92 %. Найнижчими показниками ліквідності деревини від проведення рубок відзначилися такі підприємства як ДП «Радомишльський лісгосп АПК» і ДП "Олевський лісгосп АПК" [5].

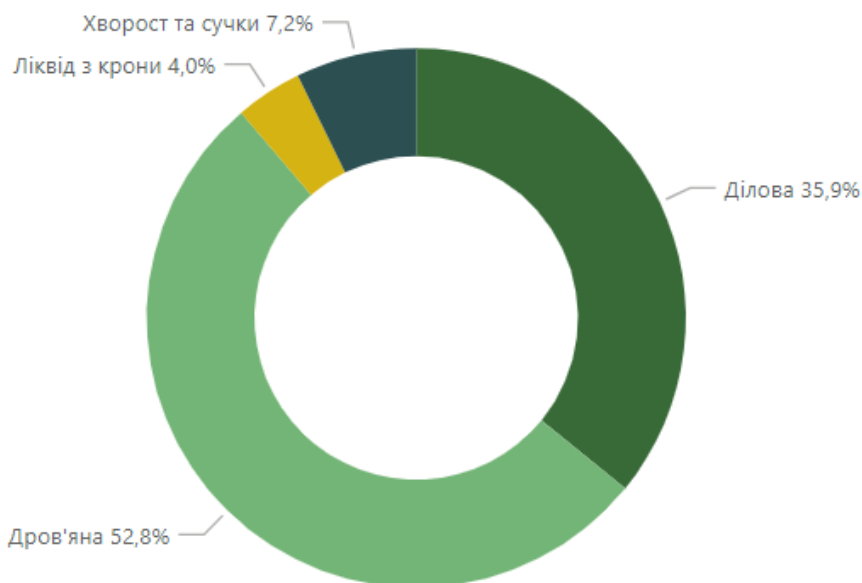
Від проведення рубок головного користування вихід ділової деревини склав у середньому близько 36 % (рис. 9). Найкращим він виявився у ДП «Малинський лісгосп АПК» - 50 %, найгіршим – у ДП «Олевський лісгосп АПК» – 27 %. Значною мірою на вихід ділової деревини вплинув породний склад насаджень лісосічного фонду [19, 39, 42] .

Табл. 3

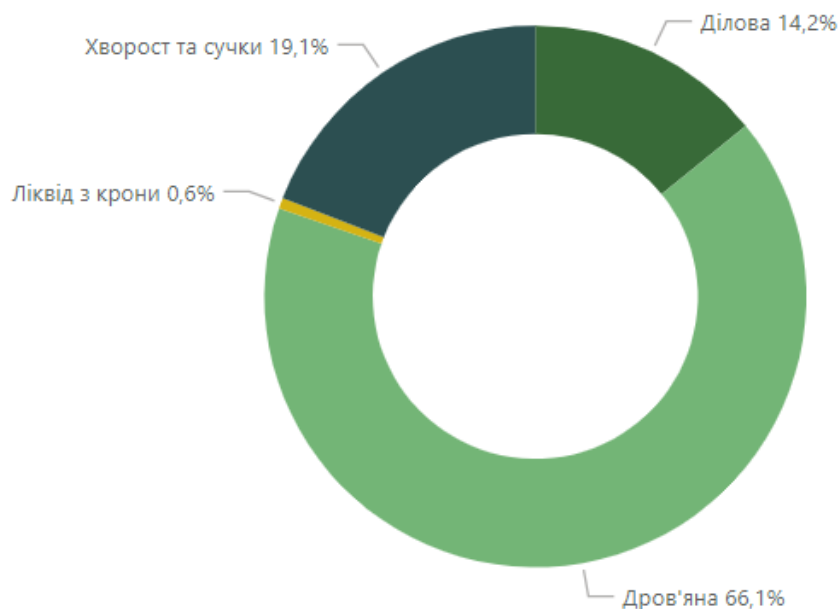
Товарна структура заготовленої дочірніми підприємствами деревини за 2022-2023 роки [43]

Лісокористувач	Вирубува-ний запас, м ³	Товарна структура деревини, %			
		Ділова	Дров'яна	Ліквід з крони	Хмиз і сучки
ДП "Олевський лісгосп АПК"	206940	22,4	57,4	2,9	17,3
ДП "Малинський лісгосп АПК"	205071	26,6	57,4	1,8	14,2
ДП "Словечанський лісгосп АПК"	204745	17,3	76,7	1,7	4,3
ДП "Пулинський лісгосп АПК"	185084	14,4	75,9	3,4	6,4
ДП "Ємільчинський лісгосп АПК"	162469	29,8	58,3	4,0	8,0
ДП "Коростенський лісгосп АПК"	127755	27,5	60,1	2,6	9,8
ДП "Романівський лісгосп АПК"	116966	21,6	64,4	3,2	10,8
ДП "Радомишльський лісгосп АПК"	96776	17,6	63,9	1,4	17,2
ДП "Коростишівський лісгосп АПК"	87744	25	60,3	2,6	12,1
ДП "Звягельський лісгосп АПК"	67750	24,8	64,4	3,5	7,3
Всього	1461300	22,4	64,2	2,7	10,7

Рис. 9. Структура деревини від суцільнолісосічних рубок у підприємствах ЖОКАП у 2022-2023 рр. за технічною придатністю (згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ) [46]

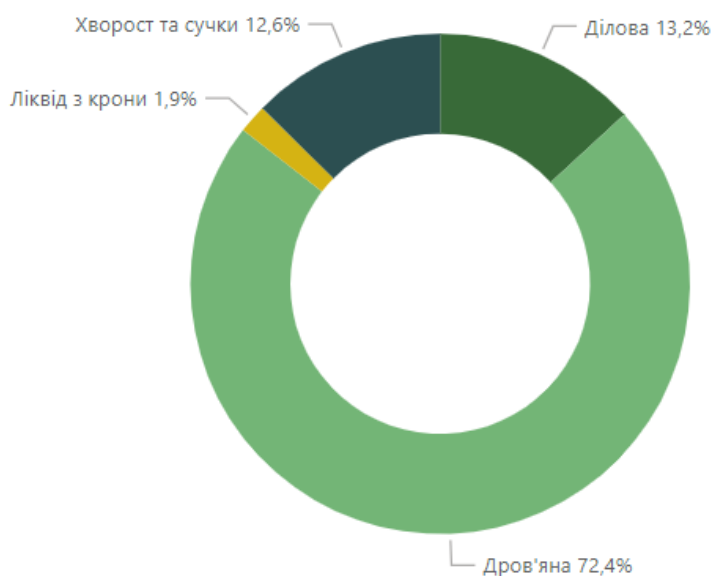
При проведенні рубок догляду ліквідність деревини склала в середньому близько 80 %. Загалом по підприємствах частка ділової деревини склала 14% (рис. 10).

Рис. 10. Структура деревини від рубок догляду у підприємствах ЖОКАП у 2022-2023 рр. за технічною придатністю (згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ) [46]

Найвищими є показники виходу ділової деревини у ДП «Коростенський лісгосп АПК» і ДП «Малинський лісгосп АПК» - 18-19 %. Найменша частка ділової деревини від рубок догляду відмічена у ДП «Звягельський лісгосп АПК» і ДП «Радомишльський лісгосп АПК» - 4-6 % [5].

Від проведення санітарних рубок вихід ліквідної деревини є порівняно вищим, ніж при рубках догляду – 88 % [17, 26], проте частка ділової деревини є майже однаковою - 13 % (рис. 11).

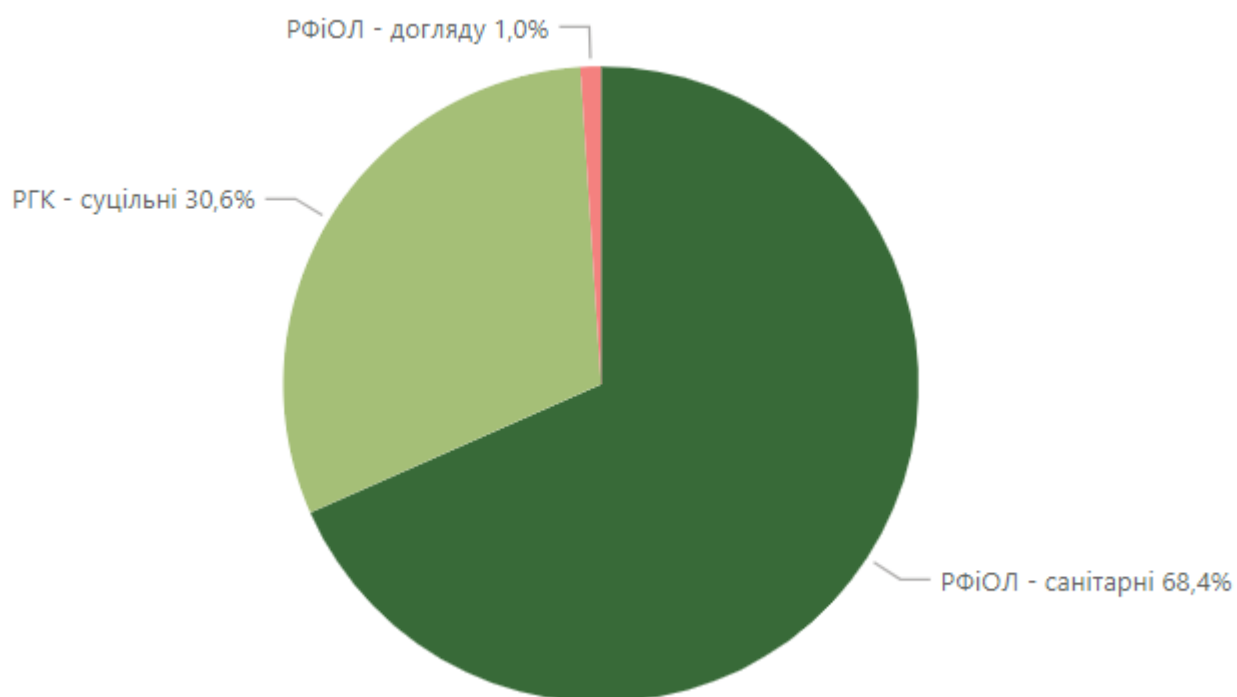

Рис. 11. Структура деревини від рубок догляду у підприємствах ЖОКАП у 2022-2023 рр. за технічною придатністю (згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ) [46]

У розрізі дочірніх підприємств показники виходу ділової деревини від санітарних рубок досить сильно варіюють. Найвища частка ділової деревини відмічена у ДП «Коростишівський лісгосп АПК» і ДП «Олевський лісгосп АПК» - 20-22 %, дещо менше у ДП «Малинський лісгосп АПК» і ДП «Коростенський лісгосп АПК» - 19 %. Найнижчий показник виходу ділової деревини від санітарних рубок виявився у ДП «Пулинський лісгосп АПК» - на рівні 1 % [5].

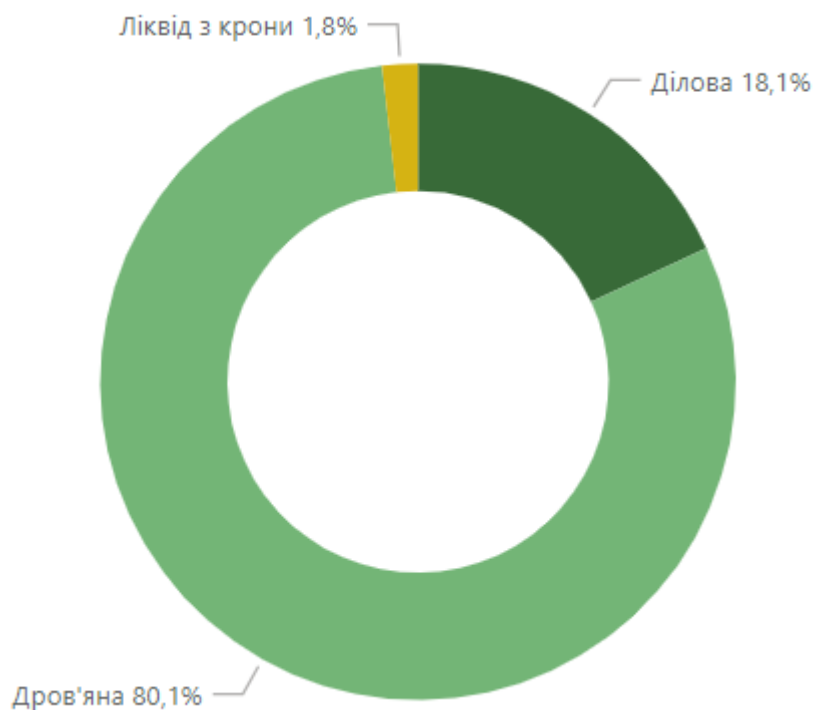
РОЗДІЛ 3. ТОВАРНА СТРУКТУРА ЗАГОТОВЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ В ДП «СЛОВЕЧАНСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

Згідно даних реєстру лісорубних квитків за 2022 рік у ДП «Словечанський лісгосп АПК» загальний обсяг лісозаготівлі склав близько 111 тис. га [6]. Понад 2/3 від загального обсягу деревини було заготовлено від проведення санітарних рубок, майже 31 % від рубок головного користування і лише 1 % від рубок догляду (рис. 12).

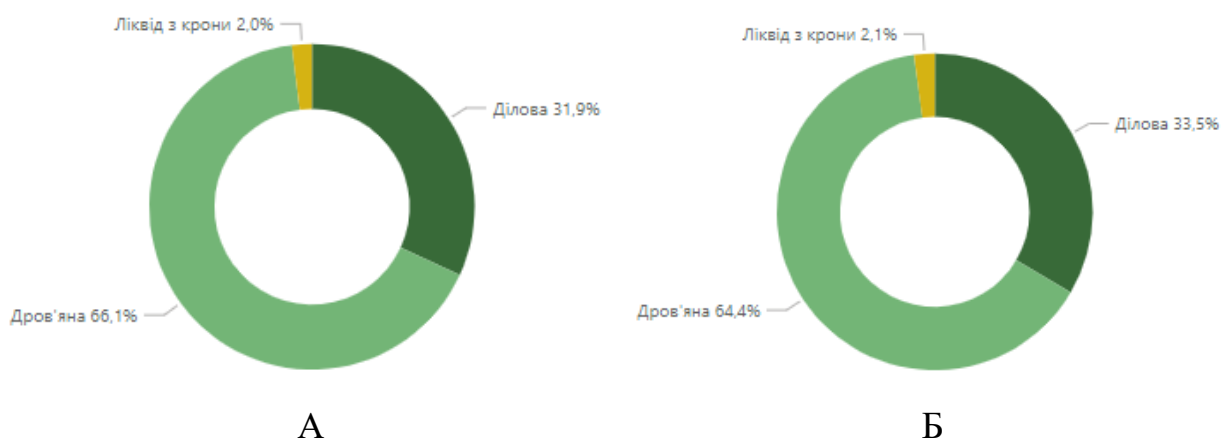
**Рис. 12. Структура заготовленої деревини за сисетмами рубок у 2022 році
(згенеровано аналітичним порталом ЛІАЦ)**

Товарна структура заготовленої у 2022 році деревини загалом по підприємству є невисокою. Із загального обсягу ліквідної деревної маси лише близько 18 % склала ділова деревина, дров'яна деревина і ліквід з крони відповідно 80 % і 2 % (рис. 13).

Рис. 13. Структура деревини за технічною придатністю у 2022 році

Технічна придатність деревини за попередні 2 роки була значно кращою, оскільки вихід ділової деревини був в середньому майже вдвічі вищим (рис. 14).

Рис. 14. Структура деревини за технічною придатністю у 2020-2021 році.

А- 2020 рік, Б – 2021 рік

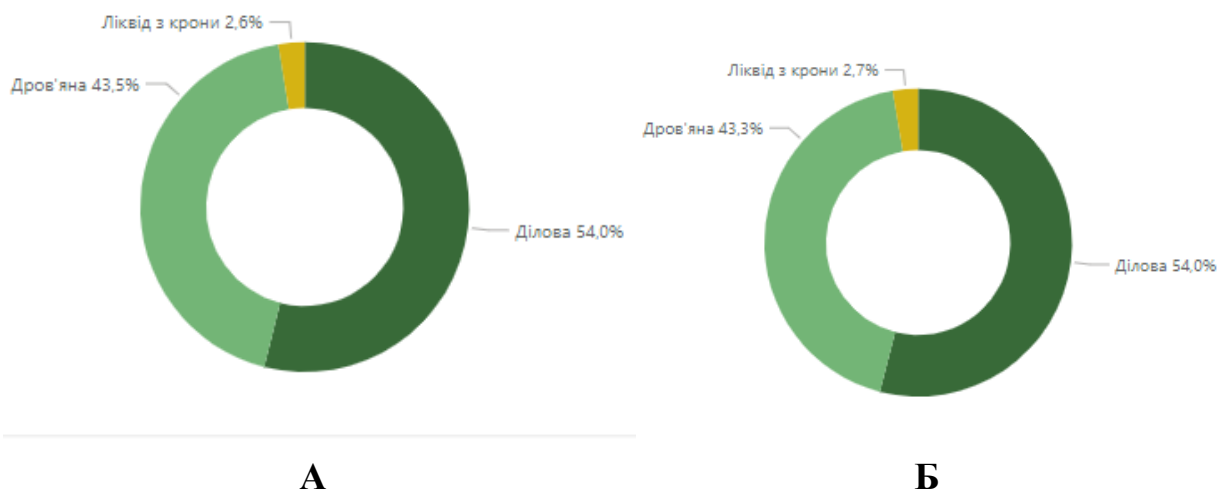
При цьому структура лісозаготівлі за попередні роки відрізнялася тим, що частка вирубуваної деревини від рубок головного користування, які зазвичай є найбільш якісними в плані товарної деревини, була нижчою .

Цілком прагматично, що найвищою є товарність деревини заготовленої від проведення рубок головного користування (рис. 15).

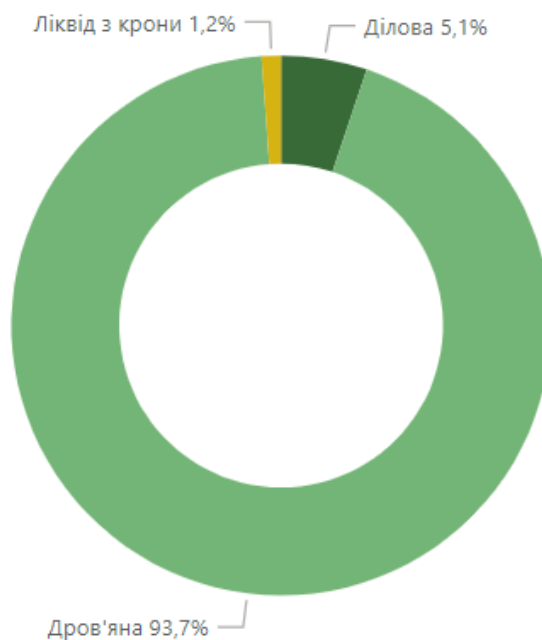
Рис. 15. Структура деревини від РГК за технічною придатністю у 2022 р

При суцільнолісосічних рубках частка ділової деревини склала майже 45 % від загальної ліквідної маси, дров'яної деревини – майже 53 %, лік від з крони, відповідно, лише 3 %. За попередні 2 роки вихід ділової деревини від рубок головного користування (РГК) бу вищим майже на 17 % (рис. 16).

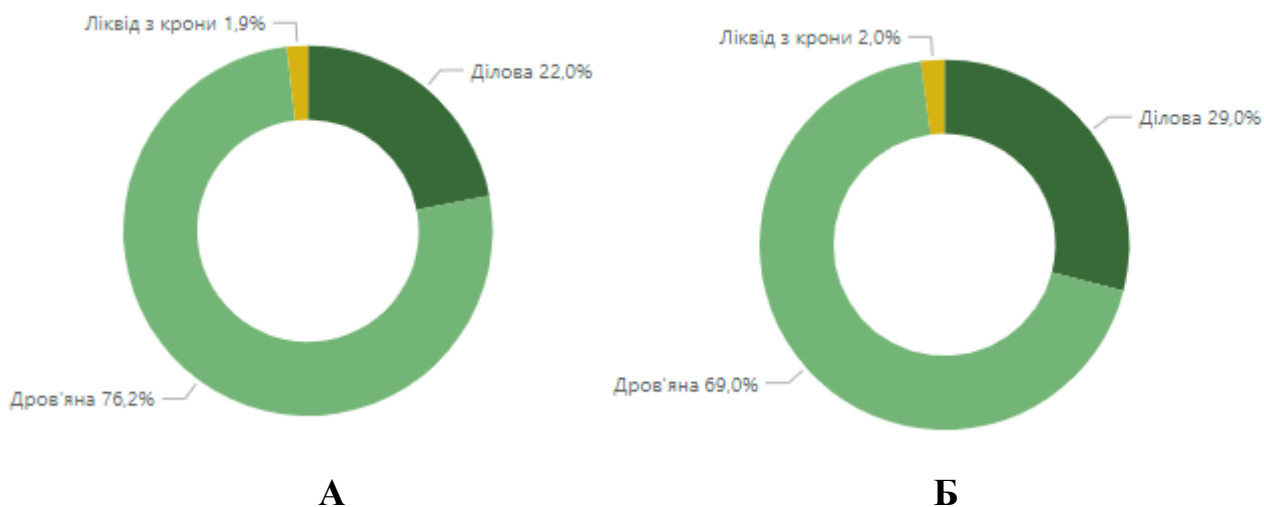
Рис. 16. Структура деревини за технічною придатністю від РГК у 2020-2021 рр. А- 2020 рік, Б – 2021 рік

Товарність заготовленої деревини від санітарних вибіркових рубок є взагалі низькою, що підтверджується часткою ділової деревини у ліквідній масі – всього лише 5 %. Відповідно дров'яна маса становить 94 % і ліквід із крони 1 % (рис. 17).

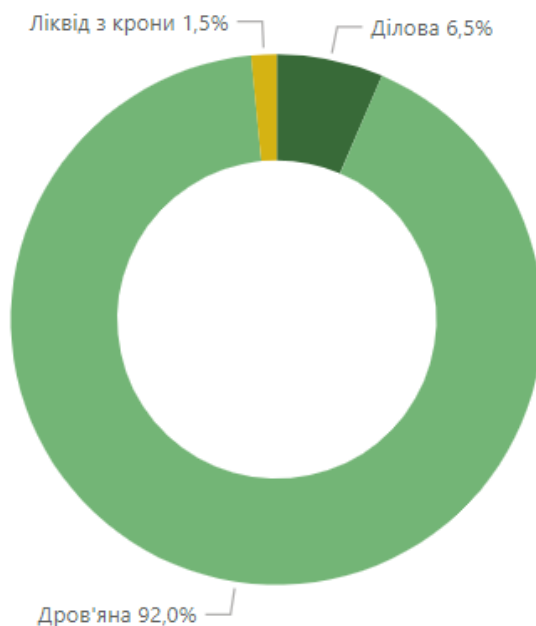
Рис. 17. Структура деревини за технічною придатністю від СРВ у 2022 р

Варто зазначити, що протягом двох попередніх років при даних рубках заготовлена деревина мала значно кращу товарну структуру (рис. 18).

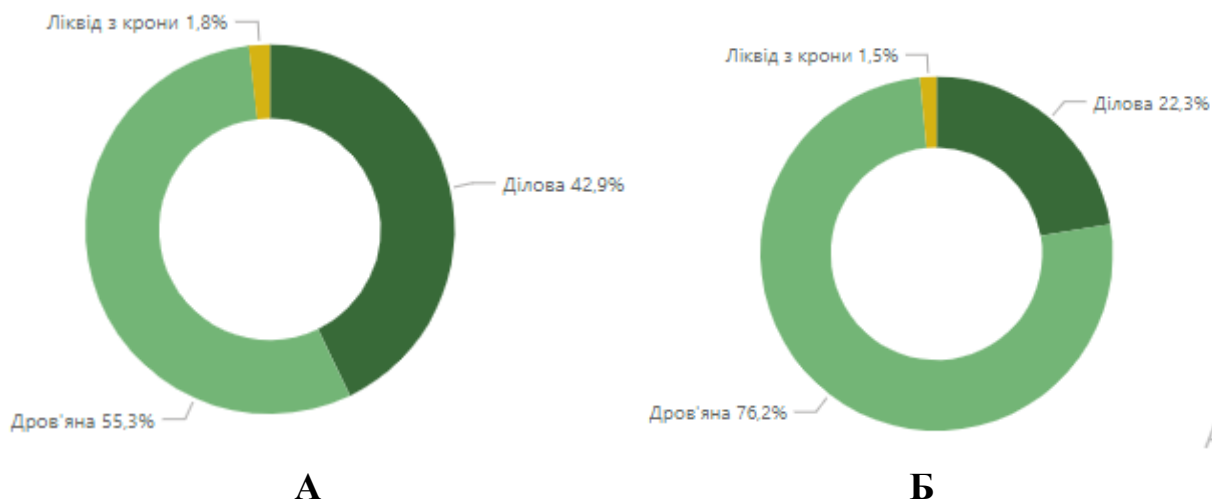
Рис. 18. Структура деревини за технічною придатністю від СРВ у 2020-2021 рр. А- 2020 рік, Б – 2021 рік

Досить подібною є структура деревини за технічною придатністю від проведення суцільних санітарних рубок : частка ділової деревини 6,5 %, дров'яної деревини – 92 %, ліквіду з крони – 1,5 % (рис. 19).

Рис. 19. Структура деревини за технічною придатністю від СРС у 2022 р

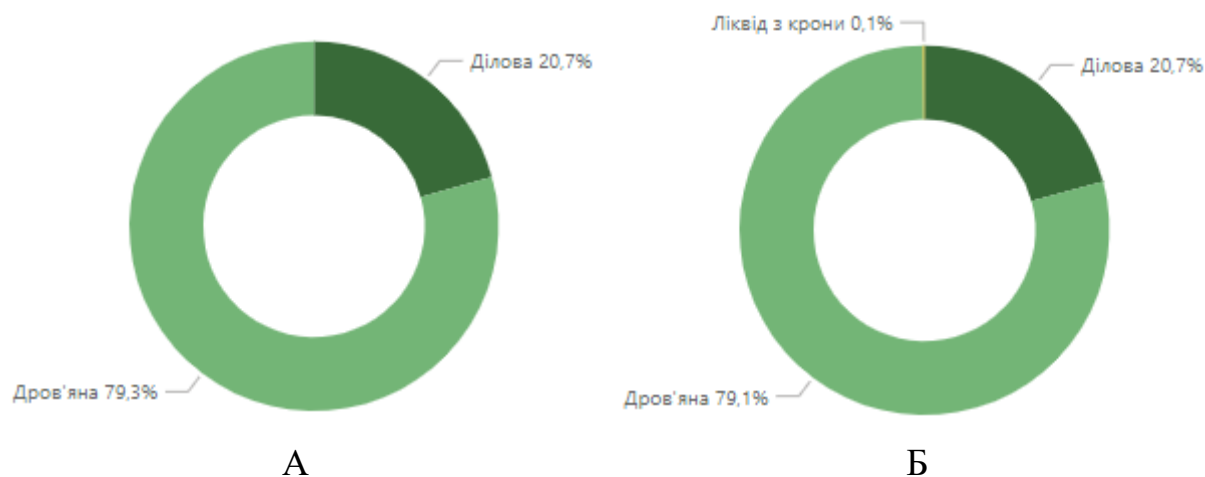
Так, як і від санітарних вибірковоїх рубок товарна структура деревини від суцільних санітарних рубок за попередні два роки була значно вищою – у 3-6 разів був більшим вихід ділової деревини (рис. 20).

Рис. 20. Структура деревини за технічною придатністю від СРС у 2020-2021 рр. А- 2020 рік, Б – 2021 рік

Із рубок догляду заготівля деревини проводилася лише при прохідних рубках (66 %) та проріджуваннях (33 %). Вихід ділової деревини від лісозаготівлі при проріджуваннях є порівняно високим – майже 21 % від ліквідної маси (рис. 21).

Рис. 21. Структура деревини за технічною придатністю від рубок догляду у 2022 році. А- проріджування, Б – прохідні рубки

При прохідних рубках частка ділової деревини складає також 21 %.

ВИСНОВКИ

1. Товарна структура заготовленої у 2022 році деревини загалом по підприємству є невисокою. Із загального обсягу ліквідної деревної маси лише близько 18 % склала ділова деревина, дров'яна деревина і ліквід з крони відповідно 80 % і 2 %.

2. Найвищою є товарність деревини заготовленої від проведення рубок головного користування. При суцільнолісосічних рубках частка ділової деревини склала майже 45 % від загальної ліквідної маси, дров'яної деревини – майже 53 %, ліквід з крони, відповідно, лише 3 %.

3. Товарність заготовленої деревини від санітарних вибіркових рубок є взагалі низькою, що підтверджується часткою ділової деревини у ліквідній масі – всього лише 5 %. Відповідно дров'яна маса становить 94 % і ліквід із крони 1 %. Досить подібною є структура деревини за технічною придатністю від проведення суцільних санітарних рубок : частка ділової деревини 6,5 %, дров'яної деревини – 92 %, ліквіду з крони – 1,5 %.

4. Із рубок догляду заготівля деревини проводилася лише при прохідних рубках (66 %) та проріджуваннях (33 %). Вихід ділової деревини від лісозаготівлі при проріджуваннях є порівняно високим – майже 21 % від ліквідної маси. При прохідних рубках частка ділової деревини складає також 21 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Каращук О. С. Характеристика природних умов ведення лісового господарства у ДП «Словечанське ЛГ АПК». Лісівнича освіта і наука у контексті сучасних викликів лісової галузі: мат. Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, 23 жовтня 2019 р.) Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 99-100.
2. Каращук О. С. Структура лісового фонду ДП «Словечанське ЛГ АПК». Еко-читання: конференція молодих науковців, студентів та учнів: мат. Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, жовтень 2019 р.). Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 49-50.
3. Каращук О. С. Зміни лісового фонду за ревізійний період у ДП «Словечанське ЛГ АПК». Ліс, наука, молодь: мат. Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, 20 листопада 2019 р.) Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 98-99.
4. Гусаревич Д., Оніщук Н., Сторож Б., Твардовська М., Яценко О. Технічна придатність заготовленої деревини підприємств ЖОКАП «Житомироблагроліс» Лісівництво, деревообробка та озеленення: стан, досягнення і перспективи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ДБТУ, 24-25 жовтня 2023 р.). — Харків, 2023. С. 41.
5. Гусаревич Д. Товарна структура заготовленої деревини в ДП «Словечанський лісгосп АПК». Ліс, наука, молодь. Матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (23 листопада 2023 р.). – Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 59.
6. Клячківський О., Гусаревич Д. Основні показники лісового фонду ДП «Словечанське ЛГ АПК». Ліс, наука, молодь. Матеріали IX Всеукр. наук.-практ. конф. (24 листопада 2021 р.). – Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 102.
7. [ДП Словечанський лісгосп АПК - Офіційна сторінка \(slovlgapk.com.ua\)](http://slovlgapk.com.ua)
8. Бондарук Г.В., Лавров В.В. Місце України на європейському ринку лісової продукції та перспективи розвитку під впливом сертифікації лісів. Наук. вісник УкрДЛТУ. 2004. Вип. 14.2. С. 103–109.

9. Товарна структура деревостанів основних лісоутворювальних порід // А.А. Строчинський, С.М. Кашпор – К.: НАУ, 2007. – 25 с.
10. Модели роста и продуктивность оптимальных древостоев // А.А. Строчинский, А.З. Швиденко, П.И. Лакида. – К.: УСХА, 1992. – 144 с.
11. Лісовий кодекс України // Лісовий і мисливський журнал, №2 / 2006. – 15 с.
12. Лісовець А. А. Аналіз товарної структури деревини від санітарно-вибіркових рубок у дубових деревостанах Мохначанського лісництва ДП «Скрипаївське НДЛГ»: кваліфікаційна робота бакалавра: спец. 205 – Лісове господарство; наук. кер. В. В. Назаренко. Харків: ДБТУ, 2023. 83 с.
13. Сетак Я. Р. Товарна структура заготовленої деревини при рубках головного користування в ДП «Житомирське ЛГ» : кваліфікаційна робота : спец. 205 "Лісове господарство" / Поліський нац. університет, каф. лісівництва, лісових культур та таксації лісу ; наук. керівник Ю. В. Сірук. – Житомир, 2021. – 33 с.
14. Колишніх М. Д. Деревинознавство і лісове товарознавство: [підручник] / М. Д. Колишніх, А. Ф. Горбенко та ін. – Мінськ : Вища школа, 1989. – 279 с.
15. Лакида І. П. Оновлені моделі та таблиці сум площ поперечних перерізів і запасів повних ясенових деревостанів / Лакида І. П. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.11. – С. 50-54.
16. Інструкція по обліку продукції лісозаготівель, лісопилення і деревообробки на підприємствах Державного комітету лісового господарства України: наказ Держкомлісгоспу України від 19 грудня 2003 р. № 205.
17. Вороніна В. Л. Шляхи вдосконалення обліку готової продукції [Електронний ресурс] / В. Л. Вороніна. – 2013.
18. Заокіпна Н. С. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізації [Електронний ресурс] / Н. С. Заокіпна // Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – 2013.

19. Кашпор С.М. Методичні основи складання нормативів динаміки товарної структури насаджень. Науковий вісник НАУ. 2008. № 17. С. 265-268.
20. Хомюк, П. Г., Осадчук, Л. С., & Портах, С. В. (2021). Становлення та особливості застосування нормативів з таксації товарної структури запасів деревостанів і заготовлених круглих лісоматеріалів. *Науковий вісник НЛТУ України*, 31(3), 14-21. <https://doi.org/10.36930/40310302>
21. Бугайов С. М. Товарна структура вільхових деревостанів Лівобережного Лісостепу України. 2017. № 1. С. 185-193
22. Кашпор С. М. Методичні основи складання нормативів динаміки товарної структури насаджень / С. М. Кашпор // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 1999. – Вип. 17. – С. 265– 268
23. Пастернак В. П. Таксаційна будова стиглих порослевих дубових деревостанів Лівобережного Лісостепу / В. П. Пастернак, О. А. Слиш, О. А. Гірс // Науковий вісник НУБіП України. – 2015. – Вип. 219. – С. 49–55.
24. Слиш О. А. Оцінка сортиментно-гатункової структури дубових деревостанів з використанням сучасних технологій / О. А. Слиш, М. В. Любчич, М. І. Букша // Вісник ХНАУ імені В. В. Докучаєва. Серія: «Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство». – 2016. – № 2. – С. 134–141.
25. Гриник Г. Г. Лісівничо-таксаційні особливості та динаміка складу гірських букняків Українських Карпат. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.3. С. 22-39.
26. Задорожний А.І. Структура надземної фітомаси букових і ялинових деревостанів Полонинського хребта Українських Карпат. автореф. дис. канд. с.-г. наук: 06.03.02 / Задорожний А. І. ; Держ. ВНЗ "Нац. лісотехн. ун-т України". Львів, 2021. 24 с.
27. Алексійчук Ю. А. Моделі товарної структури стиглих та перестійних соснових насаджень Полісся України / Ю. А. Алексійчук // Аграрна наука і освіта. – 2005. – Т. 6, № 5–6. – С. 122–125.

28. Алексійчук Ю. А. Основні закономірності розподілу діаметра у стиглих та перестійних соснових насадженнях / Ю. А. Алексійчук // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2005. – Вип. 83. – С. 161–169.
29. Авраменко В.Г., Оніщук Н.С., Симончук С.І., Стельмах А.В., Панчук А.В., Моргун О.А. Технічна придатність заготовленої деревини в межах Житомирської області «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» (9 листопада 2023 р.) 77-а Всеукраїнська студентська науково-практична конференція. – Київ: НУБіП України, 2023. С. 66.
30. Строчинський А.А. Моделі розмірно-якісної структури об'єму стовбурів основних лісоутворювальних порід : монографія / Строчинський А. А., Кашпор С. М., Поляков О. В. – К.: НАУ, 2007. – 14 с.
31. Строчинський А. А. Товарна структура деревостанів основних лісоутворювальних порід : монографія / А. А. Строчинський, С. М. Кашпор. – К.: НАУ, 2007. – 25 с.
32. Shakhman I.A., Bystriantseva A.N. Assessment of Ecological State and Ecological Reliability of the Lower Section of the Ingulets River. *Hydrobiological Journal* Volume 53, Issue 5, 2017. – P. 103–109.
33. Лаврик В.І. Методи математичного моделювання в екології. – К.: Видавничий дім "КМ Академія", 2002. – 203 с.
34. Строчинський А.А. Нормативи товарності запасу вирубуваної частини деревостанів / А.А. Строчинський, С.М. Кашпор, Л.М. Березівський // *Аграрна наука і освіта*. – 2000. – № 1. – С. 125–132.
35. Товарна структура деревостанів основних лісоутворювальних порід. – К., 2007. – 25 с.
36. Малишева А. В. Аналіз сортиментної структури деревини від рубок головного користування та її реалізація у ДП «Вовчанське ЛГ»: кваліфікаційна робота бакалавра: спец. 206 – Лісове господарство; наук. кер. Ю. М. Біла. Харків: ДБТУ, 2023. 87 с.

37. Слиш О.А. Досвід застосування програмно-технологічного комплексу Field-Map при відведенні лісосік у ДП «Конотопське ЛГ» / О.А. Слиш, В.Ю. Яроцький // Науковий вісник НУБіП України. Серія «Лісівництво та декоративне садівництво». – 2012. – Вип. 171. Ч. 3. – С. 84–90.

38. Свинчук В.А. Особливості форми та повнодеревності стовбурів сосни звичайної в штучних деревостанах Полісся України / В.А. Свинчук // Науковий вісник НАУ. – 2005. – Вип. 83: Захист лісу. – С. 182–188.

39. Дзик В.Д. Форма і повнодеревність стовбурів липи серцелистої Чернівецької області / В.Д. Дзик, С.М. Кашпор // Науковий вісник НУБіП України – 2010. – Вип. 147. – С. 209–214.

40. Савич Ю. Н. Особенности роста сосновых культур в свежих суборях Полесья и Лесостепи : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. с.-х. наук : 06.03.02 «Лесоустройство и лесная таксация» / Ю. Н. Савич. – К., 1965. – 22 с.

41. Сортиментные таблицы для таксации леса на корню / Отв. Ред. К.Е. Никитин. К.: Урожай, 1984. 630 с.

42. Биковський Б. Ю. Аналіз лісозаготівельного виробництва в ДП «Шепетівське ЛГ» : кваліфікаційна робота : спец. 205 «Лісове господарство» / Поліський національний університет, каф. лісівництва, лісових культур та таксації лісу ; наук. кер. Т. М. Іванюк. - Житомир, 2022. - 31 с.

43. Кучинська В. С. Аналіз лісокористування деревними ресурсами в умовах ДП «Рафалівське ЛГ» Рівненської області : кваліфікаційна робота : спец. 205 "Лісове господарство" / Поліський нац. університет, каф. лісівництва, лісових культур та таксації лісу ; наук. керівник Ю. В. Сірук. - Житомир, 2022. - 33 с.

44. Любчич М. В. Обґрунтування принципів відбору модельних дерев для встановлення сортиментно-гатункової структури деревостанів / М. В. Любчич, І. Ф. Букша, В. П. Пастернак // Лісівництво і агролісомеліорація. – 2008. – Вип. 114. – С. 74–79.

45. Поляков О. В. Адаптивна промислова сортиментация лісосічного фонду : практичні рекомендації / О. В. Поляков, М. О. Поляков // Науковий вісник Національного аграрного університету. Зб. наукових праць. – 1999. – Вип.17. – С. 345–348.

46. [Лісорубні квитки \(ukrforest.com\)](http://ukrforest.com)